

Věc C- 454/20

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

23. září 2020

Předkládající soud:

Rajonen sad Lukovit (okresní soud v Lukovitu, Bulharsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

23. září 2020

Orgán veřejné žaloby:

Rajonna prokuratura Lukovit

Obžalovaný v trestním řízení:

AZ

Předmět původního řízení

Trestní řízení zahájené na návrh Rajonna prokuratura Lukovit (státní zastupitelství v Lukovitu, Bulharsko), aby byl obžalovaný AZ shledán vinným z přečinu podle čl. 345 odst. 2 trestního zákoníku (Nakazatelen Kodeks, NK), jehož se měl dopustit tím, že v rozporu s čl. 140 odst. 1 a 2 zákona o provozu na pozemních komunikacích (Zakon za dvizhenieto po patitštata, ZDvP) a vyhláškou č. 1-45 ze dne 24. března 2000 o registraci, ohlašování, uvádění do provozu motorových vozidel a jejich přípojných vozidel a jejich odstavování, jakož i pozastavení, ukončení a obnově jejich registrace, a o postupu pro poskytování údajů o registrovaných vozidlech (Naredba N.° I-45 ot 24.03.2000 za registrirane, otchet, spirane ot dvizhenie i puskane v dvizhenie, vremenno otnemane, prekratyavane i vezctanovyavane na registratsiyata na motornite prevozi sredstva i remarketa, tegleni ot tyach i reda za predoctavyane na dani za registrirane patni prevozni sredstva) řídil vozidlo, které nebylo řádně registrováno, a aby byl následně na základě čl. 78a odst. 1 trestního zákoníku zproštěn trestní odpovědnosti a byla mu uložena správní sankce.

Předmět a právní základ předběžné otázky

Článek 267 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie

Předběžné otázky

1. Brání zásada zákonnosti trestných činů a trestů vnitrostátní právní úpravě, která stanoví správní a zároveň trestní odpovědnost za totéž jednání, a sice řízení motorového vozidla, které nebylo řádně registrováno, aniž jsou stanovena kritéria umožňující objektivní kvalifikaci společenské nebezpečnosti jednání?
2. V případě záporné odpovědi Soudního dvora Evropské unie na první otázku: Jaké pravomoci má vnitrostátní soud k zajištění účinného používání právních zásad Evropské unie?
3. Představuje procesní možnost soudu zprostit osobu obžalovanou z trestného činu viny, pokud jí uloží správní sankci, dostatečnou záruku proti svévolnému použití zákona?
4. Je trest odnětí svobody ve výši až do jednoho roku za trestný čin řízení motorového vozidla, které nebylo řádně zaregistrováno, přiměřený ve smyslu čl. 49 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie?

Právní předpisy a judikatura Evropské unie

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 5 odst. 1

Smlouva o Evropské unii, čl. 6 odst. 3

Smlouva o fungování Evropské unie, články 90 a 91 odst. 1 písm. c)

Listina základních práv Evropské unie, článek 49

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/45/EU ze dne 3. dubna 2014 o pravidelných technických prohlídkách motorových vozidel a jejich přípojných vozidel a o zrušení směrnice 2009/40/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/46/ES ze dne 3. dubna 2014, kterou se mění směrnice Rady 1999/37/ES o registračních dokladech vozidel

Rozsudek ze dne 3. května 2007, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261, body 49 a 50).

Rozsudek ze dne 12. února 2019, *TC* (C-492/18, EU:C:2019:108, body 59 a 60).

Uváděné vnitrostátní právní předpisy

Trestní zákoník (Nakazatelen kodeks), **čl. 345 odst. 2**, který upravuje skutkovou podstatu dopravního trestného činu a podle něhož se trest podle odst. 1 [trest odnětí svobody v trvání až jednoho roku nebo peněžitý trest ve výši od 500 až 1000 leva (BGN)] uloží rovněž tomu, kdo řídí motorové vozidlo, které nebylo řádně registrováno, a **článek 78a**, který stanoví podmínky, za kterých může soud plnoletou obžalovanou osobu zprostit viny v trestním řízení a uložit jí správní sankci.

Trestní řád (Nakazatelen-procesualen kodeks): **čl. 301 odst. 1**, který se týká záležitostí, které projednává soud a rozhoduje o nich v souvislosti s vydáním rozsudku, jakož i **čl. 301 odst. 4** a **čl. 305 odst. 6** týkající se uložení správní sankce.

Zákon o provozu na pozemních komunikacích (zakon za dvizhenieto po patištata), **čl. 140 odst. 1**, podle kterého mohou být na veřejných komunikacích provozována pouze motorová vozidla, která byla zaregistrována a která jsou opatřena poznávací značkou s registračním číslem umístěnou na místě pro tyto účely určeném, a **odst. 2**, který stanoví, že podmínky a postup registrace upravuje vyhláška ministra vnitra, jakož i **čl. 175 odst. 3**, který stanoví, že řidič vozidla, jenž řídí vozidlo, které nebylo řádně registrováno, nebo bylo registrováno, ale není vybaveno poznávací značkou s registračním číslem, bude potrestán odnětím oprávnění k řízení motorového vozidla na dobu 6 až 12 měsíců, jakož i správní sankcí.

Vyhláška č. 1–45 ze dne 24. března 2000 o registraci, ohlašování, uvádění do provozu motorových vozidel a jejich přípojných vozidel a jejich odstavování, jakož i pozastavení, ukončení a obnově jejich registrace, a o postupu pro poskytování údajů o registrovaných vozidlech (Naredba N° I-45 ot 24.03.2000 za registrirane, otchet, spirane ot dvizhenie i puskane v dvizhenie, vremenno otnemane, prekratyavane i vazctanovyavane na registratsiyata na motornite prevozi sredstva i remarketa, tegleni ot tyach i reda za predoctavyane na dani za registrirane patni prevozni sredstva), **čl. 1 odst. 1**, který stanoví, že tato vyhláška upravuje podmínky a postup pro registraci motorových vozidel, které jsou ve vlastnictví bulharských fyzických a právnických osob, a **odst. 2**, podle něhož se tato vyhláška vztahuje také na občany Unie a jejich rodinné příslušníky.

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Dne 29. května 2020 byl obžalovaný AZ při řízení motocyklu, který nebyl opatřen registrační poznávací značkou, zastaven při policejní kontrole. Po nahlédnutí do systému ministerstva vnitra bylo zjištěno, že obžalovaný nebyl oprávněn k řízení motorového vozidla a že řízený motocykl nebyl registrován v centrální databázi ministerstva vnitra „Kontrola silniční dopravy“.
- 2 Proti AZ byla vydána dvě rozhodnutí o přestupku, z nichž jedno se týkalo toho, že řídil motocykl, který nebyl řádně registrován a opatřen registrační poznávací

značkou, což představuje porušení čl. 140 odst. 1 zákona o provozu na pozemních komunikacích.

- 3 Bylo rovněž zahájeno zrychlené trestní řízení o přečinu podle čl. 345 odst. 2 trestního zákoníku.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 4 Obhájce obžalovaného tvrdí, že spáchaný skutek je přestupkem a vzhledem k sociální prognóze obžalovaného, jakož i okolnosti, že dosud nebyl trestně stíhán, není trestným činem.
- 5 Akt, kterým je zahájeno trestní řízení, neobsahuje výslovné vyjádření státního zástupce v tom smyslu, že spáchaný skutek je v tomto případě natolik společensky nebezpečný, že se jedná o trestný čin a nikoli o přestupek.

Stručný popis odůvodnění žádosti

- 6 Z bodů odůvodnění směrnice 2014/45/EU a směrnice 2014/46/EU vyplývá, že režim registrace motorových vozidel a ověřování bezpečnosti pro silniční provoz je součástí opatření Evropské unie, jimiž má být zajištěno, aby vozidla byla při používání udržována v bezpečném stavu, jakož i to, že platnost povolení k provozu vozidla na pozemních komunikacích může být pozastavena, pokud toto vozidlo představuje bezprostřední riziko pro bezpečnost silničního provozu.
- 7 První registrace vozidla zajišťuje, že správní orgán vydal pro uvedení vozidla do provozu povolení. Platnost tohoto povolení může být pozastavena, pokud technický stav [vozidla] představuje riziko pro silniční provoz.
- 8 Bulharská republika provedla tato ustanovení prostřednictvím zákona o provozu na pozemních komunikacích a vyhlášky. Oba tyto právní akty stanoví konkrétní podmínky pro první registraci, odstavení z provozu, pozastavení a zánik platnosti povolení z úřední povinnosti.
- 9 Vnitrostátní právo stanoví sankce za porušení prováděcích ustanovení. V případě jednání „řízení vozidla, které nebylo řádně zaregistrováno, na veřejných pozemních komunikacích“, je stanovena správní i trestněprávní odpovědnost.
- 10 Objektivní znaky skutkové podstaty přestupku podle čl. 175 odst. 3 zákona o provozu na pozemních komunikacích a trestného činu podle čl. 345 odst. 2 trestního zákoníku jsou zcela shodné.
- 11 Vnitrostátní právo nestanoví objektivní kritéria, která je třeba vzít v úvahu pro určení stupně společenské nebezpečnosti, na jehož základě je konkrétní jednání kvalifikováno jako přestupek nebo jako trestný čin. Nejsou zohledněny ani různé situace, ve kterých je třeba dospět k závěru, že registrace není řádná, a sice

chybějící první registrace, registrace zrušená z moci úřední, pozastavená platnost registrace z důvodu technických vad, uplynutí platnosti prozatímní registrace.

- 12 Nejasnosti ohledně otázky, které okolnosti zvyšují společenskou nebezpečnost v takovém rozsahu, že jednání není považováno za přestupek, ale za trestný čin, vedly k odlišným soudním rozhodnutím. Lze rozlišit tři kategorie soudních rozhodnutí: 1. Rozhodnutí, v nichž soudy souhlasí s názorem státního zastupitelství; 2. rozhodnutí, v nichž soudy zprošťují obžalované viny za skutky, které jsou jim vytýkány v obžalobě, s tím, že se nejedná o trestný čin, ale o přestupek, za který je jim uložena sankce stanovená v zákoně o provozu na pozemních komunikacích; 3) rozhodnutí v souvislosti s odpory podanými proti aktům, kterými se osobám ukládají správní sankce za přestupky a z nichž vyplývá, že tato rozhodnutí byla vydána po zastavení trestního řízení státním zastupitelstvím.
- 13 Předkládající soud má s ohledem na výše uvedené vnitrostátní předpisy a vnitrostátní judikaturu pochybnosti o slučitelnosti bulharského práva, které stanoví trestní odpovědnost za porušení právních předpisů o registraci motorových vozidel, jež jsou součástí společné dopravní politiky Evropské unie, se zásadou zákonnosti trestných činů a trestů, jakož i s požadavkem přiměřenosti.
- 14 V rozsudku ze dne 3. května 2007, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261) Soudní dvůr v bodech 49 a 50 připomíná, že zásada legality trestných činů a trestů (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), která je součástí obecných právních zásad, jež jsou základem ústavních tradic společných členským státům, byla rovněž zakotvena několika mezinárodními smlouvami a zejména v čl. 7 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (v tomto smyslu srov. mimo jiné rozsudky ze dne 12. prosince 1996, X, C-74/95 a C-129/95, Recueil 1996, I-6609, bod 25, a ze dne 28. června 2005, *Dansk Rørindustri a další v. Komise*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Recueil 2005, I-5425, body 215-219). Z této zásady vyplývá, že zákon musí jasně stanovit trestné činy a tresty, které za ně hrozí. Tato podmínka je splněna, pokud jednotlivec má možnost se ze znění příslušného ustanovení, a v případě potřeby z výkladu, který k němu podaly soudy, dozvědět, z jakých jednání a opomenutí mu vzniká trestněprávní odpovědnost (viz zejména ESLP, rozsudek *Coëme a další v. Belgie* ze dne 22. června 2000, Sběrka rozsudků a rozhodnutí, 2000-VII, s. 1, bod 145)“.
- 15 Předkládající soud přihlíží také k výkladu Soudního dvora týkajícímu se požadavků na jasnost a předvídatelnost, který podal v bodech 59 a 60 rozsudku ze dne 12. února 2019, *TC* (C- 492/18 PPU, EU:C:2019:108), „že cílem záruk ve vztahu ke svobodě zakotvených jak v článku 6 Listiny, tak v článku 5 EÚLP je zejména ochrana jednotlivce před svévolí. Aby bylo opatření spočívající ve zbavení svobody provedeno v souladu s tímto cílem, je tedy zejména zapotřebí, aby při něm nebyly orgány vedeny zlým úmyslem nebo snahou klamat (rozsudek ze dne 15. března 2017, *Al Chodor*, C-528/15, EU:C:2017:213, bod 39 a citovaná judikatura). [J]elikož je zajištění hledané osoby [...] závažný zásah do jejího práva

na svobodu, je podmíněno dodržováním striktních záruk [...], jimiž je existence právního základu, který zajištění odůvodňuje a který musí splňovat požadavky srozumitelnosti, předvídatelnosti a dostupnosti, aby bylo zamezeno jakémukoli nebezpečí svévole, jak uvádí bod 58 tohoto rozsudku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. března 2017, Al Chodor, C- 528/15, EU:C:2017:213, bod 40 a v něm uvedená judikatura)“.

- 16 Vzhledem k tomu, že jedním z trestů stanovených v čl. 345 odst. 2 trestního zákoníku je odnětí svobody, má předkládající soud za to, že je třeba rovněž zohlednit kritéria stanovená v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv, pokud jde o zákonnost jakéhokoli zbavení svobody: zbavení svobody musí být stanoveno zákonem; vnitrostátní právo musí splňovat kvalitativní požadavky Úmluvy (musí být dostatečně zjistitelné a určité), použití zákona musí být v souladu s obecnými zásadami Úmluvy a osoby chráněny před svévolí.
- 17 V rozsudku Medvedev v. Francie Evropský soud pro lidská práva zdůrazňuje, že „kritérium legality vyžaduje, aby všechny zákony byly dostatečně určité k tomu, aby se předešlo jakémukoli riziku svévole, a aby občanům bylo umožněno případně s využitím fundovaného poradenství v přiměřeném rozsahu s ohledem na okolnosti věci předvídat důsledky, k nimž může určité jednání vést“.